

умовах новий правоохоронний орган – Національна поліція України – повинен комплектуватися висококваліфікованими, ініціативними, патріотичними фахівцями, ефективну діяльність яких, в умовах невеликого грошового забезпечення, необхідно відповідним чином заохочувати. Виходячи із значення премій у сучасній структурі грошового забезпечення поліцейського та з метою зменшення суб'єктивізму при визначенні її розміру в положеннях про преміювання необхідно передбачити чіткий перелік показників преміювання та визначення, у разі можливості, його розміру.

УДК 349.2

ІНСТИТУТ ГЛОБАЛЬНИХ ДОПОВІДЕЙ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ: СУТНІСТЬ, МЕТА І ЗАДАЧІ

Ярошенко О. М.,
*завідувач кафедри трудового права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
д-р юрид. наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України
ORCID: 0000-0001-9022-4726*

Глобальна доповідь Міжнародної організації праці (надалі – ГД МОП) – це щорічна доповідь, що подавалася Генеральним директором Міжнародного бюро праці на сесіях Міжнародної конференції праці впродовж 2000 – 2009 років і присвячувалась розкриттю одного з основоположних принципів і прав у світі праці.

Засади опрацювання та подання ГД визначено у Декларації основних принципів та прав у світі праці (1998). У ній підкреслюється, що принципи і права у світі праці втілено та розвинуто у формі конкретних прав та обов'язків у так званих «фундаментальних конвенціях» (це Конвенції МОП № 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 і 182).

До принципів, що стосуються основних прав, і які є предметом цих конвенцій, віднесено: а) свободу асоціації та реальне визнання права на ведення колективних переговорів; б) скасування усіх форм примусової чи обов'язкової праці; с) реальну заборону дитячої праці; d) недопущення дискримінації в області праці та занять.

ГД відносилися до одного з найважливіших механізмів реалізації даної Декларації. Мета таких доповідей полягала в тому, щоб надавати динамічну повну картину по кожній із категорій основних принципів та прав, що склалася протягом попередніх 4-х років, та слугувати основою для оцінки ефективності наданої Ор-

ганізацією підтримки, а також для визначення пріоритетів на наступний період у формі планування заходів з технічної співпраці, що мають на меті, зокрема, мобілізувати внутрішні та зовнішні ресурси, необхідні для їх виконання.

ГД готувалася Генеральним директором на підставі офіційної інформації чи інформації, зібраної та перевіреної відповідно до встановлених процедур. Вона мала подаватися щорічно й по черзі охоплювати одну з чотирьох категорій основних принципів та прав.

Зміст обговорення глобальної доповіді також щорічно аналізувався на листопадовій сесії Адміністративної ради. Це, у свою чергу, сприяло вдосконаленню діяльності в окресленій сфері соціально-трудових відносин та якісному оновленню змісту наступних глобальних доповідей у рамках чотирирічного циклу.

Упродовж 2000 – 2003 рр. було подано доповіді першого чотирирічного циклу, упродовж 2004 – 2007 рр. – другого чотирирічного циклу, і в 2009 р. було подано останню таку доповідь.

Кожна ГД охоплює широкий спектр питань, що стосуються однієї з категорій основоположних принципів і прав у сфері праці. До них відносяться розширене тлумачення базових термінів і понять, оцінювання масштабів поширення певного спектру соціально-трудових відносин, характеристика особливостей його розповсюдження в різних регіонах та окремих країнах, а також основні пропозиції щодо вдосконалення трудових норм та міжнародних стандартів в окреслених сферах правового регулювання.

Для прикладу можна навести зміст ГД «У майбутньому немає місця дитячій праці» (2002), яка стала третьою доповіддю, що була подана відповідно до механізму реалізації Декларації МОП про основні принципи і права у сфері праці. Основною ідеєю ГД (2002) є те, що дитяча праця перешкоджає освіті та розвитку дітей, а також позбавляє їх засобів до існування в майбутньому. У ній систематизовано всі прояви та наслідки дитячої праці, а також запропоновано механізм викорінення чи принаймні применшення масштабів цього явища.

Важливу частку ГД (2002) становить тлумачення деяких вікових категорій дітей, що можуть допускатися до участі у трудовому процесі. Вказується, зокрема, що дитячою працею охоплюються не всі види робіт, що виконуються дітьми у віці до 18 років (адже багато дітей і в ранньому віці в різних національних умовах виконують роботу, яка повною мірою узгоджується з отриманням ними освіти, їх повноцінним фізичним та розумовим розвитком). У цілому ж мінімальний вік прийняття на роботу не може бути нижчим віку, передбаченого для обов'язкового відвідування школи, і

не може бути нижчим за 15 років (проте не всі країни мають тяжіти до встановлення рівня 16 років). Спеціально обумовлюються і випадки зняття окремих вікових обмежень для країн, що розвиваються (це, зокрема, стосується дозволів на працю 14-річних дітей, а також допустимості легкої праці, що не заважає відвідуванню дитиною школи, з 12 років).

На окрему увагу заслуговує питання щодо відношення національних урядів, інших національних структур та зацікавлених осіб до проблеми викорінення найгірших форм дитячої праці. Першочергово це стосується реалізації програми МОП/ІПЕК, а також опрацювання та ефективності державної політики в зазначеній сфері соціально-трудових відносин (зокрема, проблеми приховування негативної статистики щодо використання дитячої праці та реакції на такі негаразди з боку тристоронніх учасників).

Відповідно до основних положень ГД (2002) механізм подолання найгірших форм дитячої праці включає сукупність наступних заходів: міжнародна підтримка забезпечення прав дитини; повноцінна реалізація програми МОП/ІПЕК; цілісний підхід до вдосконалення інформаційної та моніторингової політики, зокрема шляхом виконання Програми статистичної інформації та моніторингу дитячої праці (як складової програми МОП/ІПЕК); узгодження виконання зазначених програм з іншими програмами, що виконуються в рамках МОП (першочергово, Програми боротьби з ВІЧ/СНІД, а також Програми сприяння рівності чоловіків і жінок); вдосконалення міжнародного технічного співробітництва в рамках МОП; регіональне співробітництво; сприяння прийняттю, вдосконаленню та реалізації національних програм з проблем викорінення найгірших форм дитячої праці; повноцінна участь учасників тристороннього діалогу; вдосконалення освітньої політики, зокрема щодо неухильного дотримання вимоги обов'язкової безкоштовної початкової освіти; вдосконалення діяльності базових соціальних служб; залучення до боротьби з негативними проявами дитячої праці широких кіл громадськості та НУО; приділення належної уваги сімейним цінностям та соціально-трудоному навчанню в сім'ї; посилення контролю за захистом дітей від сексуальної експлуатації та відповідальності за «секс-туризм».

У Декларації МОП «Про соціальну справедливість у цілях справедливої глобалізації» (2008) наводиться дещо інший механізм реалізації принципів і прав у світі праці. На порядок денний ставиться завдання щодо необхідності застосування глобального й комплексного підходів, які мають відповідати Програмі гідної праці та чотирьом стратегічним завданням МОП. У Механізмі реа-

лізації Декларації, який наводиться в окремому Додатку, передбачається необхідність удосконалення зв'язків між Організацією та державами-членами, чому має сприяти належне функціонування основних структурних підрозділів МОП: МКП, АР та МБП.

Відтак загострилося питання щодо гармонійного поєднання механізмів реалізації міжнародних трудових стандартів, які містилися в обох останніх документах МОП програмного значення: Деклараціях 1998 р. та 2008 р. При цьому враховувалися як зміни в соціально-трудових відносинах, що були спричинені процесами глобалізації та наслідками глобальної економічної кризи, так і деякі недоліки виокремлення на сесіях МОП якоїсь однієї проблеми.

Завершувала цикл глобальних доповідей доповідь «Ціна примусу», яка була подана на 98-й сесії МКП у 2009 р. У ній міститься детальний та водночас всеохоплюючий аналіз проявів примусової праці в різних країнах та регіонах світу. На цій основі подається широкий спектр пропозицій для боротьби з примусовою працею та торгівлею людьми, який має назву «План глобальних дій проти примусової праці». Він охоплює збір даних та проведення досліджень, підвищення ступеня загальної інформованості, вдосконалення процесу правозастосування та відповідних заходів у сфері забезпечення справедливості у сфері праці, укріплення співробітництва працівників та роботодавців у боротьбі з примусовою працею та торгівлею людьми.

У 2010 р. на 99-й сесії МКП було прийнято рішення про об'єднання механізмів реалізації Декларацій 1998 р. та 2008 р. Відтак ГД, які щорічно подавалися за однією з чотирьох категорій основоположних принципів і прав у світі праці, було замінено єдиною доповіддю, яка мала готуватися для періодичного обговорення таких принципів і прав.